

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР БАҒЫТЫ
НАПРАВЛЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК
DIRECTION OF PEDAGOGICAL SCIENCES

тақырыптық рубрикалар / тематические рубрики / subject headings

ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ –
ПЕДАГОГИКА И МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ –
PEDAGOGY AND TEACHING METHODS

УДК 377.2

Жолдасбекова С.А.* Баймурза А.А.

педагогика ғ.д., профессор, М.Ауезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
магистрант, М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
ДРЕСС КОД НЕГІЗІНДЕ ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИЕТТІ ЖАҢҒЫРТУ

Автор корреспондент: saule.63@mail.ru

Түйін сөздер: Мақалада, ұлттық бірегейлікті сақтау мақсатында ұлттық дресскод, ұлттық мәдениетті жаңғырту, заманауи киім үлгісін ұсыну арқылы имижді және тұтынушылардың ұлттық санасын қалыптастыру көзделген. Түрлі маман иесіне арналған заман талабына сай, киюге ыңғайлы, әрі тұтынушының психологиялық, физиологиялық, жас ерекшеліктеріне сай ұлттық дресс код арқылы киім үлгілерін жобалауға болашақ тігін өндірісі мамандарын дайындау. Олардың бәсекеге қабілеттілігін қалыптастыру қажет. Осы орайда, ұлттық дресс код арқылы болшақ мамандардың бәсекеге қабілеттілігін арттырудың құраламдық моделі ұсынылды. Нарықтық экономикалық қоғам маманның зияткерлік, физикалық, мәдени және адамгершілік тұрғыда дамуына, өзін-өзі жетілдіруге қажеттілігін ескеріп, жекеленген кәсіпорындар мен ұйымдар үшін жоғары білікті мамандар мен ғылыми-техникалық әрі мәдени әлеуетті арттыру мен толықтыруға, пайдалануға қызығушылығы артып отыр.

Кілт сөздер: ұлттық дресс код, болашақ тігін мамандары, бәсекеге қабілеттілік.

Кіріспе. Рухани жаңғыру бұл халық үшін және қоғам үшін өте маңызды үдеріс болып табылады. Әсіресе ол ұлтымыздың рухани құндылығын, қоғамдық сананы қалыптастыруға бағытталған. Бүгінгі жастар арасында өз тарихын білмейтін, сат-дәстүрімізді ұстанбайтын жастар кездесетіндігі көңілге қаяу түсіреді. Сондықтан атадан балаға ұлсып келе жатқан мұраны жастарға үйрету, олардың санасына ұлттық құндылықтарымызды жеткізу қажет. Ол үшін сапалы білім мен өй-өрісін жан-жақты дамыту керек. Қоғамдық сананы жаңғыртудың басым бағыттары бәсекеге қабілетті мемлекетті қалаыптастыруға бағытталған. Онда қоғамдық сананы жаңғыртудің алты бағыты бәсекеге қабілеттілік, прагматизм, ұлттық бірегейлікті сақтау, білімнің салтанат құруы, сананың ашықтығы, Қазақстанның эволюциялық емес революциялық дамуы ашып көрсетілген. Осы орайда, болашақ мамандарды даярлау үшін, қағанның қажеттілігін қанағаттандыру мен болашақ маманның кәсіби әлеуетін жоғарылату үшін жоғара оқу орындарында басты мына мәселелерге жеке шаруашылық субъектілерінің, жеке тұлғаның, мемлекет пен қоғамның болашақ маманға қойлатын талаптары мен сұраныстанын қанағаттандыру мәселесін анықтауға; аталған талаптарға сай келетін білім беру мен оқыту технологияларын дұрыс таңдауға назар аудару керек.

Нарықтық экономикалық қоғам маманның зияткерлік, физикалық, мәдени және адамгершілік тұрғыда дамуына, өзін-өзі жетілдіруге қажеттілігін ескеріп, жекеленген кәсіпорындар мен ұйымдар үшін жоғары білікті мамандар мен ғылыми-техникалық әрі мәдени әлеуетті арттыру мен толықтыруға, пайдалануға қызығушылығы артып отыр.

Сондықтан да, жоғары оқу орындары аталған қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін атсалысуда. Жекеленген жоғары оқу орындары, олардың құрылу тарихы мен уақытына, материалды-техникалық, ғылыми, ақпараттық-әдістемелік базаның сапасына және оқытушылық әлеуетке байланысты аталған қажеттілікті қанағаттандыру деңгейінде. Біздің әр университет жоғарыдағы айтылған ерекшеліктерге сай әр түрлі бастапқы капиталмен нарықтық қатнас жүйесіне кірді және өзінің өмір сүруінің орындылығын қайта растауға мәжбүр болды [1].

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: білім беру мекемелері заманауи талапқа сай бәсекеге

қабілетті әрі әлемдік деңгейге сай ұстанымдарын нақтылап, білім беру мекемелерінің ролін «Халқаралық деңгейде бәсекеге қабілеттілігін», «Ұлттық деңгейдегі бісекеге қабілеттілігін», «Өңірлік деңгейдегі бәсекеге қабілеттілігін» қалыптастыру мәселесі көзделген [2]. Осыған. Орай біз заман талабына сай бәсекеге қабілетті мамандар даярлауымыз қажет.

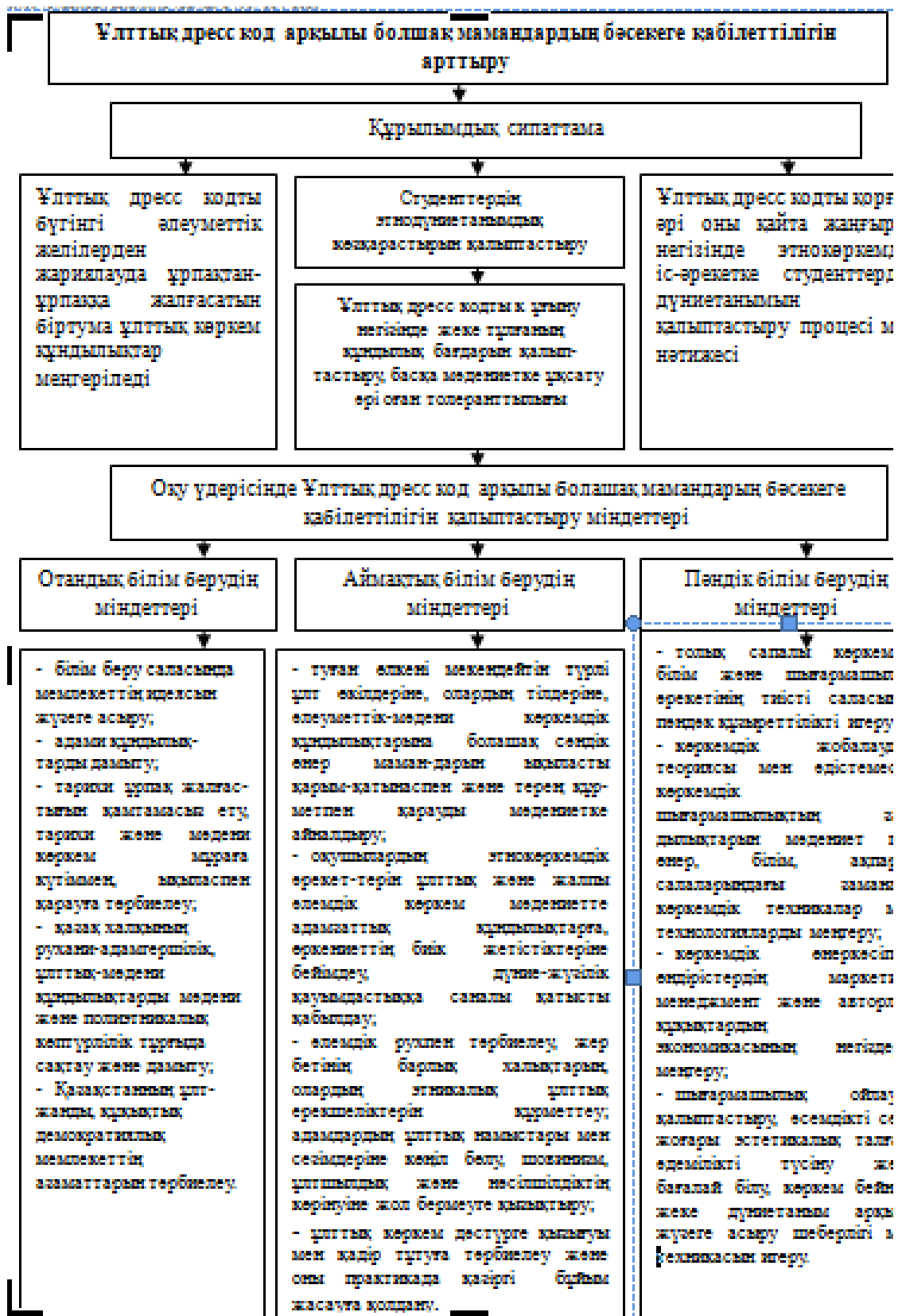
Қазіргі заманның белсенді адамы барлық жағынан жаңа белестерге ұмтылады. Олардың өмір сүру салты, киім киісі, өзін-өзі ұстау әдебі не болмаса өмірлік ұстанымдары да басқаша. Кейінгі кезде өркениетімізде «дресс код» ұғымы пайда болды. Саналы азамат бүгінгі күні сырт келбетіне үлкен мән береді. Олар киім таңдауда бірінші, бұл киіммен қай жерге қандай мақсатпен баратынын, және ауа райы мен жыл мезгіліне қарап, ойша саралап барып таңдайды. Бұл жерде «дресс-код» ұғымын дұрыс түсіну маңызды.

Дресс код (ағылшын тілінен аударғанда dress code - киім кодексі) – нақты бір іс-шараға немесе ұйымдар мен мекемеге барғанда, қызмет атқарғанда талап етілетін киім үлгісі. Үлкен мекемелер бүгінде әрбір қызметкерлердің сыртқы пішімі мен киіміне аса назар аударып қатаң талап қояды. Әсіресе мекемелердегі маңызды кездесулер мен жиындарға қатысушылардың сыртқы келбетіне үлкен мән береді. Әсіресе іскерлік кездесулер мен отырыстарға келеген адамның, алымен сыртқы келбетіне қарайды. Бүгінде қатаң сақталған дресс код, яғни киім үлгісін банктер мен мейрамхана қызметкерлерінен көруге болады. Тіпті кейбір атақты ұйымдар өздерін жарнамалау үшін, дресс код бойынша киім кию еңбек келісім шартында арнайы бөліммен енгізілген[3].

Ұлттық бірегейлікті сақтау мақсатында ұлттық дресс код, ұлттық мәдениетті жаңғырту, заманауи киім үлгісін ұсыну арқылы имиді және тұтынушылардың ұлттық санасын қалыптастыру. Түрлі маман иесіне арналған заман талабына сай, киюге ыңғайлы, кәсіби тұтынушының психологиялық, физиологиялық, жас ерекшеліктеріне сай ұлттық дресс код ретіндегі киім үлгілерін дайындау болашақ тігін өндірісі мамандарының бәсекелік қабілеттілігін қалыптастыру міндеті тұр.

Бүгінгі таңда кәсіби бәсекеге қабілеттілік кез-келген маманның біліктілік деңгейінің негізгі көрсеткіші болып табылады. Заманауи мамандардың құзыреттілігіне қойылатын талаптар өзгеріп отыр. Оған себеп ғылым мен техниканың дамуы. Осыған орай әрбір бәсекеге қабілетті маман қоғам сұранысына орай еліміздің Дүниежүзілік сауда ынтымақтастығына кіруіне байланысты, әрбір маман өзін-өзі күнделікті білімін жетілдіріп, соңғы жаңалықтарды мен өзгерістерге сай ұтқырлығын көрсетіп өзін-өзі жетілдіріп, дамытып, шығармашылық іс-әрекетте кірісіп, өзін-өзі дамыту мен ойлаудың жаңа түрін талап етеді[4]. Әрине, маманның кәсіби құзыреттілігі кәсіби білім мазмұнын реформалаумен ғана емес, сонымен қатар оны әдістемелік және ұйымдастырушылық сүйемелдеумен де қамтамасыз етіледі. Маманға рефлексияның дамуына, жобалауға, модельдеуге, түрлендіруге және әртүрлі жағдайлар мен жүйелерге қатысты ақпаратты пайдалануға ықпал ететін пәнаралық білім мен дағдылар қажет.

Кәсіптік білім беруде мемлекеттік білім беру стандарттары мен кәсіптік білім беру бағдарламаларының сабақтастығы негізінде маманның үздіксіз кәсіптік білім берудің көп деңгейлі жүйесін қалыптастыру басым бағыт болып табылады, бұл білім берудің барлық деңгейлерінің бірлігі мен өзара байланысын күшейтіп қана қоймай, сонымен қатар өндіріс қажеттіліктеріне барабар заманауи маманды даярлау сапасын басқару процесін жетілдіруге мүмкіндік береді. Осының салдарынан кәсіптік білім берудің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін білім беру бағдарламаларын интеграциялауға арналған ғылыми-педагогикалық зерттеулер кешені жүргізілді. Болашақ тігін ісі мамандарының бойында ұлттық дресс код арқылы бәсекеге қабілеттілігін арттыруды қалыптастырудың педагогикалық негіздері біздің пікірімізше оқыту теориясының басты категориясы мен жалпы білім беру және дүниетанымдық білім берудің мақсаттары мен міндеттеріне, оқу процесіне және оқытудың мазмұны, әдістері, технологиялары және нәтижелеріне сабақтасуы қажет. Студенттердің ұлттық дресс код арқылы бәсекеге қабілеттілігін арттырудың мақсаты мен міндеттері, құрылымдық сипаттамасын сурет-2 ұсынып отырмыз.

Сурет 2. Ұлттық дресс код арқылы болшақ мамандардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру

Дресс код ұғымы қазақ халқы үшін ждат ұғым емес, жаңа сипаттағы аталуы болмаса қазақ халқы бұрынғы заманнан бері ережеге сай киіне білген. Қазақстың ұлттық киім кию үлгісі ерте заманнан бастап осы ережеге сай киіне білген деп айтуға болады. Мысалы қаз баланың өсіп жетілу барысында киім үлгісін қатал сақталуының өзі халқымыздың дресс кодты негізге алғанын

көрсетеді. Сонымен қарат, қазақтың ерлері киген шапандары мен бас киімдерінің пішімі, ою-өрнегі түсі мен материалына қарап ел басқарған хандар мен сұлтандарды беделі мен лауазымын көрсеткен. Халық шеберлері тіккен айыр қалпақты өте қымбат бархат матасымен тысталып, ішіне киіз енемесе қалың мата салынып, сырып тігілген бас киімді өсімдік тектес ою-өрнектермен алтын жіппен зерлеп кестелеген. Мұндай бас киімді хандар мен сұлтандар салтанатты жиындарға киетін болған. Ал, қымбат материалдардан тігілген оқалы немесе зерлеген шапанның өңіріне зер салынып, жота бөлігі мен етегін оқалы жіппен өрнектеп тігілген шапанның арқасына күн тәрізді дөңгелек өрнектермен зер салынған, шапанның екі алдыңғы бойына өсімдік тектес ою-өрнектермен кестеленген. Батырлар, бектер мен билер, сал-серілер «жарғақ шалбар» киді. Олай аталуы иленген жарғақ теріден тігілген. Теріні қызыл түске бояп, өрнектеп кестеленген.

Сонымен, халқымыздың осындай салт дәстүрлерін келер ұрпаққа жеткізу үшін көпшілік үшін түрлі мақсатта киетін «дресс код» үлгісінде балалар мен жастардың, қызметкерлер мен жұмысшылардың киім формасын тігуге және жобалауға болашақ тігінші мамандығы студенттерін үйретудің маңызы қоғам үшін қажет болып отыр. Осы орайда Мектеп оқушыларының формасы, спортсмендер киім үлгісі ұлттық дресс кодқа сай жобалауға назар аудару қажет. Осыған орай, тігін ісі мамандарына пәндік білім беруде, әсіресе «Арнайы сурет», «Костюм композициясы», «Тігін бұйымдарын көркем жобалау» пәндерін таңдау компоненттері ретінде ұсынып интеграциялық білім беруді назарға алынды. Аталған пәндерді оқыту барсында ұлттық дресс код арқылы болшақ мамандардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік болады.

Білім беру саласындағы интеграция және саралау процестері қазіргі ғылымның студенттің жеке басын қалыптастыру тетіктерін іздеудегі маңызды тенденциялары болып табылады. Интеграцияның мәні-синтездеу, күрделілік, өзара ену, білім беру жүйесінің жеке компоненттерін толықтыру. Саралау олардың терең мамандандырылуынан тұрады. Нақты білім беру практикасындағы бұл екі процесс бір-бірімен тығыз байланысты [5]. Әр түрлі білім беру және кәсіптік жүйелердің интеграциясының шарттары мен тетіктері және олардың тұлғаның дамуына, оның ұтқырлығы мен бәсекеге қабілеттілігіне әсері туралы зерттеудің бағыттарын анықтады.

Қорыта айтқанда, болашақ тігін ісі мамандарын бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін оқыту мазмұнын құруда интеграциялау ұстанымын негізге ала отырып, ұлттық дресс код негізінде тігін бұйымдарын жобалауға үйрету арқылы жастардың бойында еліміздің отынсүйгіш, ұлттық мәдениетімізді жаңғыртып, ұлттық дәстүрімізді қастерлейтін жастарды тәрбиелейміз.

Әдебиеттер тізімі:

- 1 Қазақстан Республикасының 2016-2019 жылға дейінгі білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы. <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1600000205>
- 2 Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000988>
- 3 Жолдасбекова С.А., Райымқұлова А.Д. Жастардың қолөнерге бейімділігі мен эстетикалық деңгейінің сабақтастығы арқылы этнопедагогикалық тәрбие беру / Ұлт тағылымы – Достояние нации, 2006, № 3. 46-51 б.
- 4 Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе. 1980. 116с.
- 5 Н.П. Гончарук, Е.И. Хромова. Интеграция педагогических и информационных технологий в образовательном процессе. Казанский педагогический журнал No4, 2018. <https://cyberleninka.ru/article/n/integratsiya-pedagogicheskikh-i-infor>.

Аннотация: В статье предусмотрено формирование имиджа и национального самосознания потребителей через возрождение национального дресс-кода, национальной культуры, представлению современной одежды с целью сохранения национальной идентичности. Основная идея исследования ориентирована на подготовку будущих специалистов швейного дела, к разработке выкройки моделей одежды в соответствии с современными требованиями для различных специальностей, исходя из психологических, физиологических, возрастных особенностей потребителя. Целью исследования является повышения конкурентоспособности будущих мастеров швейного дела. В связи с этим была предложена структурная модель повышения конкурентоспособности будущих специалистов на основе национального дресс-кода. Рыночное экономическое общество с учетом потребности специалиста в интеллектуальном, физическом, культурном и нравственном развитии, самосовершенствовании, заинтересовано в повышении и дополнении, использовании высококвалифицированных специалистов и научно-технического и культурного потенциала для отдельных предприятий и организаций.

Ключевые слова: национальный дресс-код, будущие специалисты швейного дела, конкурентоспособность.

Abstract: The article provides for the formation of the image and national self-awareness of consumers through the revival of the national dress code, national culture, the presentation of modern clothes in order to preserve the national identity. The main idea of the research is focused on the training of future specialists in the sewing business, to the development of patterns for clothing models in accordance with modern requirements for various specialties, based on the psychological, physiological, age characteristics of the consumer. The aim of the study is to improve the competitiveness of future sewing masters. In this regard, a structural model was proposed for increasing the competitiveness of future specialists based on the national dress code. The market economic society, taking into account the need for intellectual, physical, cultural and moral development, self-improvement, is interested in increasing and replenishing, using highly qualified specialists and scientific, technological and cultural potential for individual enterprises and organizations.

Key words: national dress code, future seamstresses, competitiveness.